

Rohkeutta kasvaa

KAUPPAKAMARI

YRITYSTEN SUJUVA JA ENNAKOITAVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
Kasvun ratkaisut.....	8
PUHTAASTA SIIRTYMÄSTÄ JA ENERGIAMURROKSESTA	
KILPAILUETU	11
Kasvun ratkaisut.....	12
OSAAMISTASON NOSTAMINEN	15
Kasvun ratkaisut.....	16
PAREMPI KANSAINVÄLINEN JA SISÄINEN SAAVUTETTAVUUS	19
Kasvun ratkaisut.....	20
LISÄTÄÄN TUOTTAVUUTTA JA INNOVAATIOITA	
TKI-RAHOITUKSELLA.....	23
Kasvun ratkaisut.....	24

KASVUN RATKAISUT

Suomen tulevaisuus on valoisa, kun niin valitsemme.

Monenlainen epävarmuus on repinyt Suomea viime vuosina ja luottamus tulevaisuuteen on heikentynyt. Liian vähälle huomiolle on jäänyt hyvä kehitys, jota tapahtuu. Yritykset ja toimialat uudistuvat. Yrityksillä eri puolilla maata on mittavia investointisuunnitelmia sekä potentiaalia menestyä.

Suomen tulevaisuuden kasvulle löytyy useita ajureita niistä murroksista, joiden keskellä elämme parhaillaan. Tekoäly, data ja teknologian hyödyntäminen muuttavat työelämää, lisäävät tuottavuutta ja luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Ilmastonmuutos luo kysyntää puhtaan siirtymän ratkaisuille ja kannustaa teollisuutta uudistumaan. Muuttunut geopoliittinen toimintaympäristö vahvistaa puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden sekä huoltovarmuuteen liittyvän liiketoiminnan kasvua. Kaupungistuminen ja matkailun lisääntyminen luovat kysyntää palveluille.

Menestyminen murroksissa vaatii rohkeutta ja edistyksellisyyttä. Rima on asetettava korkealle, sillä seuraavalla hallituskaudella rakennetaan 2030-luvun Suomea ja tulevaisuutta. Julkinen talous on käännettävä kestävälle uralle. Samalla on kuitenkin huomioitava, että kasvu syntyy yrityksissä. Välttämättömien sopeutusten rinnalla on luotava mahdollisuuksia yritysten kasvulle.

Vientivetoiselle maalle kasvu tarkoittaa kansainvälistä kasvua. Ainoa mahdollisuus Suomelle lisätä tulojaan, on lisätä vientitoimintaansa. Viennin kasvusta hyötyy koko yhteiskunta.

Kasvun mahdollistamiseksi, on tulevilla hallituskaudella huolehdittava yritysten ennakoitavasta ja kilpailukykyisestä toimintaympäristöstä sekä tavoiteltava kilpailuetua puhtaaseen siirtymään, osaamiseen, logistiikkaan sekä TKI-toimintaan liittyen.

**Yritysten sujuva
ja ennakoitava
toimintaympäristö**

**Puhtaasta siirtymästä
ja energiamurroksesta
kilpailuetu**

**Osaamistason
nostaminen**

**Parempi kansainvälinen
ja sisäinen
saavutettavuus**

**Tuottavuuden nostaminen
TKI-rahoituksella**

YRITYSTEN SUJUVA JA ENNAKOITAVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suomalaisten hyvinvointi syntyy siitä, että yritykset työllistävät, investoivat ja kasvavat. Siitä, että yksittäiset ihmiset ottavat riskin ja yrittävät, ja että yritykset ja omistajat hakevat kasvua.

Päättäjien ja viranomaisten tärkeänä tehtävänä on varmistaa, että Suomi tarjoaa yrityksille ennakoitavan toimintaympäristön, joka mahdollistaa ja kannustaa työllistämään, investoimaan ja kasvamaan.

Suomi tulee kilpailemaan tulevana vuosina globaalisti investoinneista. Investointien kotiuttaminen vaatii Suomelta kilpailuetua. Kilpailu investoinneista on lopulta nollasummapeliä: joko investointi tehdään Suomeen tai se tehdään jonnekin muualle. Valtioiden rooli taloudessa on kasvanut, protektionismi on vahvistunut ja valtiontukikilpailu on saavuttanut valtavat mittasuhteet.

Velkaantunut Suomi ei pysty kilpailemaan yrityksille suunnatuilla valtiontuilla. Yritysten sujuvan ja ennakoitavan toimintaympäristön parantaminen on kuitenkin täysin omissa käsissämme ja kilpailuetu verrokkimaihin on siten saavutettavissa omilla päätöksillämme.

Työtä investointien sujuvan luvituksen eteen on jatkettava, sääntelyn selkeyteen ja ennakoitavuuteen on kiinnitettävä huomiota ja vuoropuhelua yritysten ja viranomaisten välillä on tiivistettävä. Yritysten oikeusturvaa on parannettava laajentamalla sitovien ennakkoratkaisujen saamisen mahdollisuutta viranomaisilta.

KASVUN RATKAISUT

Yritysten sujuva ja ennakoitava toimintaympäristö

Investointien sujuva luvitus

Yritysten investointien luvitus uudistui merkittävällä tavalla vuoden 2026 alussa, kun valtio keskitti ympäristölupien käsittelyn uuteen valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon. Yhden luukun periaatteella toimivan viraston tavoitteena on, että yrityksen investointihankkeelle tehdään ympäristölupien näkökulmasta yksi hakemus, yritys saa siitä yhden päätöksen ja päätökseen on yksi valitusmahdollisuus.

Seuraavassa vaiheessa on varmistettava, että yhden luukun periaate toimii käytännössä ja että lupien käsittelyaikoja mitataan ja seurataan. Lupa- ja valvontaviraston resurssit ja osaaminen on turvattava, jotta yritysten lupakäsittelyt ovat mahdollisimmat nopeita, eivätkä viivästytä investointihankkeita.

Aiheettomiin valituksiin on myös puututtava. Syksyllä 2026 eduskunnan käsittelyssä olevassa uudessa alueidenkäyttölaissa asemaakaavan valitusoikeus esitetään rajattavaksi asianosaisiin. Tämä rajoitus on toteutettava. Lisäksi on otettava käyttöön muita aiheettomien valitusten ehkäisyn keinoja kuten etukäteismaksut tuomioistuimissa.

Viranomaisten sitovat ennakkoratkaisut

Yritysten näkökulmasta lainsäädännön tulkinnanvaraisuus ja monimutkaisuus ovat kasvaneet. Osin syynä on monikerroksinen suoraan sovellettava EU-lainsäädäntö, osin kansalliset valinnat ja kansallisen lainvalmistelun tason heikentyminen. Lisäksi viranomaisten halukkuus neuvoa yrityksiä on vähentynyt samalla, kun niiden sanktiovaltuuksia on kasvatettu.

Yritykset joutuvat tulkitsemaan epäselviä normeja lähes kokonaan omalla riskillään. Luottamuksensuojaa tehtyihin tulkintoihin on heikko jopa silloin, kun tulkinta on ollut viranomaisen tiedossa. Hallintovalituksissa kuluriski jää yrityksille jopa silloin, kun muutoksenhakijana on ollut viranomainen ja yritys on voittanut prosessin.

Luottamuksensuojaa eri viranomaisten antamaan ohjeistukseen tulee parantaa. Viranomaisille tulisi myös säätää yleinen velvollisuus antaa neuvontaa ja ohjausta sekä asiakkaan pyynnöstä ennakkoratkaisu sääntelyyn liittyvästä tulkintakysymyksestä.

Hallintoprosessin kuluvastuuta on muutettava. Valitusprosessiin liittyvät oikeudenkäyntikulut (esim. oikeudellisten neuvonantajien käyttöön ja asiantuntija-

lausuntoihin liittyvät kulut) tulisi tuomita valtion tai viranomaisen maksettavaksi, jos yritys voittaa asian käsittelyn.

Lisää ennakoitavuutta, vähemmän byrokratiaa

Toteutetaan sääntelynpurkuohjelma, jolla poistetaan EU-sääntelyn vaatimukset ylittävää kansallista lisäsääntelyä ja kevennetään kansallisesta sääntelystä yrityksille aiheutuvia kustannuksia.

Hallinnollinen taakka kuormittaa erityisesti pk-yrityksiä, jotka joutuvat käyttämään suhteettoman suuren osan resursseistaan erilaisten hallinnollisten selvitysten ja raporttien laatimiseen. Tämä on pois yritysten ydinliiketoiminnasta. Erityisen vaativaksi tilanne muodostuu, kun yritys hakee kasvua. Kasvu ja henkilöstön määrän lisääntyminen, kasvattavat nopeasti myös vaatimuksia ja velvoitteita. Tämä synnyttää kynnyksen kasvulle.

Tarvitsemme Suomessa tavoitteellista sääntelytaakan keventämistä. Tavoitteena tulee olla, että Suomi on yritys- ja yrittäjämyönteinen yhteiskunta, jossa viranomaisprosessit ovat sujuvia ja ennakoitavia.

PUHTAASTA SIIRTYMÄSTÄ JA ENERGIAMURROKSESTA KILPAILUETU

Potentiaali vihreän siirtymän investoinneille Suomessa on mittava ja investointien etenemisellä olisi merkittäviä, positiivisia vaikutuksia talouteen ja työllisyyteen. Samalla toteutuisi myös välttämätön siirtymä kohti kestävämpää taloutta.

Puhtaan siirtymän tavoitteena on oltava päästöjen vähentäminen, fossiilisista polttoaineista irtautuminen sekä sähköistyminen. Fossiilisista polttoaineista irtautuminen hajautetun kotimaisen puhtaan energian tuotannon avulla vahvistaa Suomen resilienssiä. Fossiilisista irtautuminen vähentää Suomen riippuvuuksia energian tuonnista, vahvistaa Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä lieventää geopoliittisten muutosten vaikutuksia Suomeen.

Puhdas siirtymä perustuu kohtuuhintaiselle puhtaalle energialle. Puhdas ja edullinen energia on lähtökohta, joka mahdollistaa energiaintensiivisten sektorien kasvun, uudistumisen ja korkean jalostusasteen arvoverkkojen syntymisen. Kohtuuhintainen sähkö on myös edellytys digitalisaatiolle ja Suomen menestymiselle teköällyn ja datan hyödyntämisessä.

Suomi tarvitsee datakeskusinvestointeja, mutta ei vientiteollisuuden kilpailukyvyn kustannuksella. Etusijalle on asetettava hankkeet, jotka tuovat mukanaan uutta energiantuotantoa ja joustoa sekä jättävät Suomeen enemmän kuin ottavat: työpaikkoja, osaamista, TKI-toimintaa, verotuloja, huoltovarmuutta ja uutta datataloutta.

Puhtaan sähkön tarve tulee kasvamaan ja siksi tarvitaan lisää sähkön tuotantoa. Kriittisessä roolissa ovat myös sähkön kanta- ja jakeluverkot, jotka muodostavat jo nyt pullonkaulan investoinneille.

Energiamurros ja energiaintensiivisen teollisuuden puhdas siirtymä ovat Suomelle kasvun mahdollisuus. Merkityksellisessä roolissa on esimerkiksi vetytalous, joka mahdollistaa metalliteollisuuden ja kemianteollisuuden puhdasta siirtymää sekä synteettisten polttoaineiden tuotantoa. Kasvupotentiaalia on myös biotaloudessa, jossa biojalostamot mahdollistavat esimerkiksi kiertotaloutta ja biopohjaisten tuotteiden valmistusta.

Keskeisessä roolissa sähköistymisessä ja Euroopan omavaraisuuden vahvistamisessa ovat kriittiset raaka-aineet. Suomen kriittisten raaka-aineiden tuotantoa, jalostusta ja kiertotaloutta tulee vahvistaa pitkäjänteisellä ja ennakoitavalla mineraalipolitiikalla. Kaivokset ja malminjalostus vauhdittavat eteenpäin puolustus- ja kaksikäyttöteollisuutta, akkutehtaita sekä auto- ja meriteollisuutta.

Suomen tulee myös sitoutua hallittuun siirtymään tuontiammoniakista vihreään, kotimaiseen ammoniakkiin. Ammoniakkia voidaan lannoitteiden lisäksi käyttää laivojen polttoaineena ja siitä voidaan valmistaa myös räjähteitä.

KASVUN RATKAISUT

Puhtaasta siirtymästä ja energiamurroksesta kilpailuetu

Pidetään päästövähennystavoitteista kiinni

Päästövähennystavoitteista on pidettävä kiinni kansallisesti ja EU-tasolla. Ennakoitava toimintaympäristö on avainasemassa puhtaan siirtymän investointien etenemisessä. Edelläkävijäyritysten on voitava olla varmoja, että sovitusta päästövähennystavoitteista ei peruuteta. Päästövähennystavoitteet ovat keskeisessä roolissa myös puhtaiden tuotteiden kysynnän luomisessa.

Lisätään puhdasta sähköntuotantoa sekä muita energiamuotoja

Suomen sähköjärjestelmän on pystyttävä jatkossakin turvaamaan sähkön riittävyys kaikissa olosuhteissa. Lisäksi sähkön hinnan Suomessa on oltava kansainvälisesti kilpailukykyistä ja sen vaihtelun on oltava tasolla, joka on ennakoitava ja siedettävä teollisuudelle ja kuluttajille. Tavoitetilan saavuttamiseksi tarvitaan määrätietoista ilmasto- ja energiapolitiikkaa, kirkasta kokonaiskuvaa. Toimiva päästötön sähköjärjestelmä koostuu vaihtelevasta, joustavasta ja tasaisesta tuotannosta. Sähköjärjestelmää pitää myös täydentää muilla energiamuodoilla kuten kaasuilla ja vedyllä.

Suomessa tarvitaan lisää ydinvoimaa. Ilman uusia ydinenergiainvestointeja tai nykyisten reaktoreiden käyttöiän pidentämistä ydinvoiman tuotanto Suomessa laskee 2030-luvun lopulta alkaen. Tämä tarkoittaa myös vaihtelevan tuotannon osuuden kasvua koko sähköjärjestelmässä. Suomi tarvitsee lisää ydinvoimaa. Ydinvoiman rakentamista on tuettava esimerkiksi valtiontakausmahdollisuuden avulla.

Uusiutuva sähkö on sähköntuotannon toinen peruspilari ydinvoiman rinnalla. Uusiutuvan energian markkinaehtoisien rakentumisen edistämiseksi voidaan tehdä useita toimia. Energiatukea tulisi uudistaa riskirahoitusinstrumentin kaltaiseksi. Erityisesti uusien teknologioiden käyttöönotossa ja skaalaamisessa on tarvetta myös suorille investointeja kannustaville tuille.

Työtä tuulivoiman ja aluevalvonnan yhteensovittamiseksi erityisesti Itä-Suomessa on jatkettava. Aluevesien ja talousvyöhykkeen merituulivoimakilpailu- tuksille tulisi luoda tiekartta. Merituulivoimainvestoinnit Suomessa perustuvat jatkossa Energiaviraston talousvyöhykkeellä ja Metsähallituksen aluevesillä toteuttamiin kilpailutuksiin. Näkyvyys huutokauppaan tulevista alueista ja niiden aikataulusta loisi ennakoitavuutta hankekehittäjille.

Tarkistetaan aurinkoenergian kiinteistöverotusta, jotta voidaan lisätä investointien kannattavuutta ilman tukia ja tuoda niiden verokohtelu lähemmäksi tuulivoimaa.

Biokaasun kokonaisvaltaiseksi edistämiseksi olisi perusteltua päivittää kansallinen biokaasuohjelma (2021). Biokaasun käyttöä tulisi edistää koko arvoketjussa hankintatuilla, investointiverohyvityksillä ja valmisteverotuksen keinoin. Raskaan liikenteen ja teollisuuden päästöjen vähentämisessä ja energiahuollon omavaraisuusasteen nostamisessa kotimaisella biometaanilla on tärkeä merkitys 2030-luvulla.

Edistetään kanta- ja jakeluverkkojen rakentamista nopeammin ja ennakoivasti

Sähkön tarpeen kasvaessa nykyiset verkot eivät ole riittävät ja pullonkauloja on jo muodostunut. Lisää sähköverkkoja tarvitaan, koska sähköä tarvitaan enemmän uusia teollisia puhtaan siirtymän investointeja varten ja niiden toteuttamiseksi. Varsinkin kantaverkkojen rakentaminen on useampia vuosia kestävä projekti, joten kantaverkon kehittämistä tulee tehdä ennakoivasti ja nopeasti. Tarpeelliset puhtaan siirtymän investoinnit eivät saa viivästyä tai jäädä toteuttamatta sähköverkon puutteiden takia.

Edistetään kiertotaloutta markkinaehtoisesti

Kiertotaloudessa on tavoiteltava markkinoiden luomista puhtaille ratkaisuille mahdollisimman markkinaehtoisesti. Kiertotalous tarjoaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia teollisuudelle, palveluille ja kaupan toimijoille. Samanaikaisesti kiertotalous vahvistaa Suomen huoltovarmuutta ja kasvattaa resurssituottavuutta.

Kiertotalouteen liittyvän sääntelyn on oltava johdonmukaista, mahdollistavaa ja luotava ennakoitava toimintaympäristö. Kiertotalouslainsäädäntöä on kehitettävä EU-tasolla, ei kansallisesti. Kiertotalouden määritelmät tulee harmonisoida ja sekundaarisille raaka-aineille tulee luoda aidosti toimivat sisämarkkinat.

Teollisesta kiertotaloudesta on tehtävä mahdollista. On varmistettava, että teollisuuden sivuvirrat ovat kaupallistettavissa ja että lainsäädäntö tukee sivuvirtojen hyödyntämistä. On myös varmistettava, että lainsäädäntö ei estä yritysten yhteistyötä läpi arvoketjujen, sillä kiertotalous vaatii erilaisten raaka-aineiden hyödyntämistä uudenalaisissa ekosysteemeissä ja arvoketjuissa.

OSAAMISTASON NOSTAMINEN

Osaaminen ratkaisee Suomen tulevaisuuden menestyksen. Osaamisen rakentaminen alkaa lapsista ja nuorista, tulevaisuuden tekijöistä.

Suomen koulutuspolitiikan on vastattava tulevina vuosina entistä vahvemmin väestökehityksen haasteisiin sekä digi- ja puhtaan siirtymän osaamistarpeisiin, mutta myös laajemmin niihin muutoksiin, jotka muovaavat taloutemme seuraavaa kasvukautta.

Kansainväliset markkinat, kaupungistuminen ja uudet kasvualat aina ICT:stä puolustusteknologiaan, palveluvientiin ja luovan talouden ekosysteemeihin asti edellyttävät koulutusjärjestelmältä uudenlaista ketteryyttä, työelämäkytkentää ja rohkeutta uudistua. Koulutusjärjestelmän uudistamisen ydin ei ole menojen kasvattaminen, vaan vaikuttavuuden, kohdentamisen ja järjestelmätason ohjauksen vahvistaminen niin, että osaamisen taso Suomessa nousee.

Suomi tarvitsee osaajia, jotka pystyvät toimimaan globaalissa kilpailussa, monialaisissa verkostoissa ja nopeasti kehittyvillä aloilla. Koulutuspolitiikan tehtävä on varmistaa, että heitä myös syntyy.

KASVUN RATKAISUT

Osaamistason nostaminen

Perustaidot kuntoon: osaamistason nosto peruskouluissa

Laadukas perusopetus on yhteiskuntamme kilpailukyvyyn kivijalka. Kilpailukyky ei tarkoita vain yritysten menestystä, vaan myös jokaisen mahdollisuuksia luoda mielekästä työuraa, pärjätä maailman muutoksessa ja rohkeutta uudistaa yhteiskuntaa. Siksi koulujen vaatimustasoa ja oppimisrauhaa on vahvistettava määrätietoisesti.

Valtakunnallinen taitotason mittaussesi- ja alkuopetuksessa sekä 5. ja 8. luokan vaiheissa loisi yhteisen, läpinäkyvän ja oikea-aikaisen tavan tunnistaa tuen tarpeet sekä vahvuudet.

Ammatillinen koulutus vastaamaan yritysten tarpeita

Viime vuosina viesti yrityskentältä on ollut yksiselitteinen: liian moni valmistuu ilman riittäviä perustaitoja, työelämätaitoja tai motivaatiota. Nyt suunta on käännettävä.

Ensimmäinen askel on palauttaa arjen rytmi ja vaatimustaso. Opiskelupäivien rakenteen, läsnäolon ja työelämäjaksojen pitää vastata samoja odotuksia, joilla yritykset toimivat joka päivä. Oppivelvollisille tarvitaan enemmän ohjausta ja opetusta, jotta jokainen saa vahvan osaamisperustan. Samalla aikuisopiskelijoille on tehtävä osaamisen kehittämisestä ketterää, nopeaa ja yritysten tarpeista lähtevää.

Ammatillisen koulutuksen pitää olla reitti töihin, kasvuun ja osaamiseen. Kun uskallamme tehdä siitä aidosti yritysten osaamistarpeita vastaavan ja laadultaan vaativan, vahvistamme koko Suomen työvoiman tulevaisuutta.

Nostetaan koulutustasoa

Osaamistason nostaminen edellyttää myös koulutustason nousua, sillä korkeakoulutetut ovat keskeisessä roolissa Suomen tuottavuuden, työllisyyden ja uudistumiskyvyn vahvistamisessa. Kansainväliset vertailut osoittavat, että korkeakoulutettujen suurempi osuus väestöstä on yhteydessä korkeampaan tuottavuuteen ja parempaan työllisyyteen.

Koulutustason nostamiseksi korkeakoulutuksen kasvun painopistettä tulisi siirtää nuorten ensimmäisiin tutkintoihin. Sekä lukioista että ammatillisista oppilai-

toksista on oltava sujuvat ja aidosti toimivat väylät korkeakoulutukseen. Samalla jatkuvaa oppimista on uudistettava siten, että työuran aikainen osaamisen kehittäminen perustuu nykyistä enemmän lyhyempiin ja joustaviin koulutuskokonaisuuksiin, kuten mikrotutkintoihin, kokonaisten korkeakoulututkintojen sijaan

Jatkuvaan oppimiseen uudenlaisia malleja

Työelämän osaamistarpeet muuttuvat nyt nopeammin kuin koskaan, ja samalla julkinen raha on yhä tiukemmalla. Siksi jatkuvan oppimisen on keskityttävä siihen, missä sen vaikutus on suurin: työelämän tarpeisiin. Julkisesti rahoitetun koulutuksen tulee kohdistua oppisopimuksiin, intensiivisiin uudelleenkouluksiin ja osaamista täydentäviin moduuleihin, joita voi suorittaa työn ohessa. Samalla jokaisen on otettava aiempaa enemmän vastuuta osaamisensa päivityksestä ensimmäisen tutkinnon jälkeen.

Vahvistetaan myös työllisyysalueiden roolia jatkuvan oppimisen rahoittajana ja suuntaajana rakennemurros-, työvoimapula- ja kasvualoille. Lisätään yhteisrahoitteisia koulutuksia työelämän kanssa. Toteutetaan työllisyyspalveluiden hankinnat vaikuttavuusperusteisesti ja korvamerkitään tälle rahoitus.

Puretaan työperäisen maahanmuuton byrokratiaa

Yrityksille suurin este kansainvälisissä rekrytoinneissa on monimutkainen ja aikaa vievä byrokratia. Vaikka Maahanmuuttovirasto onkin nopeuttanut työlupaprosesseja ja esimerkiksi erityisasiantuntijoiden osalta tilanne on kehittynyt positiiviseen suuntaan, pullonkauloja on yhä. Maahantulon palvelupolkua on parannettava ja tarvetta fyysiseen asiointiin on vähennettävä esimerkiksi digitaalisen lompakon, väliaikaisen henkilökortin sekä Suomen lähetystöjen tunnistautumiskoppien avulla.

Lisäksi työnantajien sertifiointimenettelyä, joka mahdollistaa kevyemmän hallinnollisen prosessin, tulisi joustavoittaa. Tämä tukisi erityisesti kasvuyrityksiä ja niiden kykyä rekrytoida osaajia nopeasti.

PAREMPI KANSAINVÄLINEN JA SISÄINEN SAAVUTETTAVUUS

Hyvät liikenne- ja logistiikkayhteydet ovat Suomelle elinehto. Sujuvat yhteydet niin maan sisäisesti kuin maakunnista maailmalle mahdollistavat teollisuuden, kaupan ja matkailun menestyksen ja ovat edellytys uusille investoinneille.

Suomi on riippuvainen viennistä. Vientivetoiselle maalle kasvu tarkoittaa kansainvälistä kasvua. Etäisyydet Suomessa ja Suomesta kansainvälisille markkinoille ovat pitkät. Sujuvilla liikenneyhteyksillä on siksi erityisen merkittävä rooli Suomen kasvun ja kilpailukyvyn rakentamisessa.

Geopoliittinen tilanne on muuttanut logistista sijaintiamme. Kun reitit itään ovat sulkeutuneet, on tarve uusille vaihtoehtoisille yhteyksille länteen kasvanut. Samanaikaisesti sotilaallista liikkuvuutta on parannettava ottaen huomioon myös reittien kaksikäyttöisyys yritysten näkökulmasta.

Liikennesektori on keskellä suurta murrosta, joka voi myös tarjota Suomelle kasvumahdollisuuksia. Suomi voi hyötyä liikenteen sähköistymisestä, käyttövoimamurroksesta ja digitalisaatiosta erityisesti akkuteollisuuden, älykkäiden latausratkaisujen, logistiikan digitalisaation ja älykkään liikenteen, meriteollisuuden toimialoilla sekä uusiutuvien ja synteettisten polttoaineiden tuotekehityksessä ja tuotannossa.

KASVUN RATKAISUT

Parempi kansainvälinen ja sisäinen saavutettavuus

Varmistetaan riittävä rahoitus liikenneinfrastruktuurin ja palvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen

Liikenneväylät kärsivät noin 4,2 miljardin euron korjausvelasta, josta 2,6 miljardia euroa kohdistuu tiestöön ja 1,6 miljardia euroa rataverkkoon. Korjausvelan määrä on tuntuva, kun koko väyläomaisuuden tasearvo on 20,5 miljardia euroa. Väylien korjausvelan lisäksi liikenneinfraan kohdistuu investointivelkaa. Muun muassa kansainvälisten yhteyksien kehittäminen edellyttää tulevana vuosikymmeninä isoja infrainvestointeja, jotka rahoitetaan osin EU-rahoituksella. Kansallisesti tärkeät investointitarpeet kohdistuvat erityisesti satamien takamaayhteyksien kehittämiseen sekä tie- ja rataverkon kapasiteettia rajoittavien pullonkaulojen poistamiseen. Lisäksi logistiikan tehokkuutta voidaan lisätä luomalla raskaimmille HCT-kuljetuksille soveltuva suppea reitistö, jolla voitaisiin soveltuvien osin sallia poikkeuksellisen suuret ajoneuvoyhdistelmien massat.

Nykyllinen budjettirahoitus ei ole riittävää liikenneinfran korjaus- ja investointivelan kiinni kuromiseen. Lisäksi vaalikausittaiset ja vuosittaiset liikennehankkeiden rahoituspäätökset eivät mahdollista liikenneverkon pitkäjänteistä kehittämistä. Liikenneinfran rahoitusmallia on tarpeellista kehittää uudistamalla liikenteen verotusta. Liikenteen verotuksen uudistaminen tulee kuitenkin toteuttaa niin, että logistinen kilpailukykyämme säilyy, eikä ammattiliikenteelle synny uudistuksesta kustannusten nousua.

Perusväylänpito vaatii pysyvän 1,8 miljardin euron vuosittaisen rahoitustason. Liikenneväylien kehittämiseen tulee osoittaa 0,6 miljardin euron vuosittainen rahoitus, jota erillinen sotilaallisen liikkuvuuden rahoitus täydentää. Lisäksi yksityistieverkkoon on kohdistettava vuosittainen 30 miljoonan euron valtion rahoitus.

Vahvistetaan kansainvälisiä yhteyksiä

Suomen kansainväliset yhteydet ovat Suomelle kriittisen tärkeitä. Riippuvuus Itämeren kuljetusreiteistä tekee Suomen taloudesta haavoittuvaisen. Itämeren merenkulun häiriöttömyyden varmistaminen on ensisijainen tehtävä. Uusien kansainvälisten reittien kehittäminen on välttämätöntä, jotta kuljetusjärjestelmä toimisi myös poikkeustilanteissa. Itämeren ylittävien kiinteiden yhteyksien selvittämiseen sekä kansainvälisten yhteyksien osana toimivan ja sotilaallisen liikkuvuuden kannalta tärkeän tie- ja rataverkon kehittämiseen hyödynnetään EU-rahoitusta. Yleiseurooppalaisen raideleveyden rakentuminen Rail Nordica-hankkeen mukaisesti Ruotsista Ouluun ja Rovaniemelle on tärkeä avaus kansainvälisten yhteyksien kehittämislle. Lisäksi on tärkeää priorisoida mahdolliset etelän ja läntisten kiinteät yhteydet arvioimalla ja vertailemalla niitä yhdenmukaisilla kriteereillä. Hankkeille tulee muodostaa toteutusjärjestys ja tavoitteellinen aikataulu.

Kansainvälisten yhteyksien kehittämiseksi tarvitaan määrätietoinen yhdessä muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa muodostettava visio, joka vahvistaa Euroopan maita yhdistävän TEN-T-verkon rakentumista.

Lentoliikenne on tärkeä osa kansainvälistä saavutettavuutta. Turvataan Suomen kansainvälinen lentosaavutettavuus ja lentoasemaverkon kyky palvella elinkeinoelämää, vientiä ja kansainvälistä matkailua koko maassa.

Edistetään liikenteen käyttövoimamurrosta

Kohdennetaan liikenteen päästökauppatulot käyttövoimamurroksen edistämiseen. Meri- ja lentoliikenteen päästökauppatulot tulee kohdentaa uusiutuvien meriliikenteen ja lentoliikenteen polttoaineiden aiheuttamien lisäkustannusten osittaiseen kompensointiin ja investointitukiin, jotka nopeuttavat merialusten energiasiirtymää fossiilisista polttoaineista uusiutuviin ja synteettisiin polttoaineisiin, meriliikenteen sähköistymiseen sekä satamien maasähkön yleistymiseen. Tieliikenteessä päästökauppatulot tulee kohdentaa raskaalle kalustolle soveltuvan julkisen liikenteen latausinfra laajentamiseen, terminaalien ja varikojen latausinvestointien toteuttamiseen, sähkö- ja biokaasukäyttöisen kaluston hankintatukiin ja sähköistymistä tukevien verokannusteiden rahoitukseen.

LISÄTÄÄN TUOTTAVUUTTA JA INNOVAATIOITA TKI-RAHOITUKSELLA

Suomi on parlamentaarisesti sitoutunut kasvattamaan T&K-rahoitusta neljään prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteesta on pidettävä kiinni, sillä TKI-toiminta uudistaa taloutta ja parantaa tuottavuutta pitkällä aikavälillä ja tarjoaa ratkaisuja käynnissä oleviin murroksiin.

Kansallisen TKI-toiminnan strategisiksi painopiteiksi on valittu data ja datapohjainen arvonluonti, murrosteknologiat, terveys ja hyvinvointi, ilmasto, ympäristö ja arktinen ulottuvuus sekä turvallisuus, resilienssi ja puolustus. Lisäksi on päätetty kahdesta TKI-järjestelmän kehittämisen kärjestä: TKI-toiminnan riskinotto-kyvyn lisäämisestä ja TKI-investointien houkuttelusta Suomeen.

Tulevalla vaalikaudella TKI-rahoituksen tasoa on nostettava suunnitellusti. Samalla on varmistettava, että julkinen tutkimus- ja kehitysrahoitus käytetään vaikuttavasti niin, että se vivuttaa yksityistä rahoitusta. Rahoitusta on suunnattava kansallisesti valituille strategisille sektoreille ja varmistettava, että EU:n TKI-rahoitusohjelmat kuten Horisontti Eurooppa -ohjelma ja tuleva kilpailukykyrahasto tukevat Suomen kansallisia valintoja.

KASVUN RATKAISUT

Lisätään tuottavuutta ja innovaatioita TKI-rahoituksella

Palautetaan innovaatiot osaksi tutkimus- ja kehityspanostuksia

Suomen kasvu syntyy yrityksissä uutta luovasta rohkeudesta. Innovaatiot, aineeton arvонуonti ja yritysvetoinen kehittäminen jäävät kuitenkin liian usein TKI-rahoituksen katveeseen. Kohdennetaan nykyistä suurempi osa julkisesta T&K-rahoituksesta tutkimusta ja kehitystyötä yhdistävään innovaatiotoimintaan. Lisätään innovaatiotoiminta osaksi rahoituslakia. Kehitetään kilpailullisia rahoitusinstrumentteja uusille, innovaatoradikaaleille yrityksille.

Huomioidaan TKI-rahoituksen kohdentamisessa laajemmin aineeton arvонуonti sekä eri toimialat, erityisesti palvelu- ja kaupan alat.

Laajennetaan T&K-verokannustinta ja joustavoitetaan sen käyttöä

Laajennetaan T&K-verokannustin kattamaan myös innovaatiotoiminta ja mahdollistetaan tappiollisille yrityksille lisävähennyksen käteispalautus. Nykyinen soveltamisalan rajoittuminen vain yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaan on johtanut liian tiukkoihin tulkintoihin, mikä haittaa yritysten halua ja mahdollisuuksia hyödyntää kannustinta. Nykyisin kannustin ei hyödytä tappiollisia kasvuyrityksiä, joissa tapahtuu merkittävä osa tutkimus-, kehittämis- ja innovointityöstä.

Varmistetaan, että suomalaiset yritykset voivat hyötyä EU:n rahoitusinstrumenteista (Horisontti ja kilpailukykyrahasto)

Neuvottelut EU:n seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä eli budjetista vuosille 2028–2034 ovat käynnissä. Tulevaan rahoituskehykseen sisältyy esitys uudesta kilpailukykyrahastosta, johon kytkeytyisi myös nykyisin jo olemassa oleva Horisontti Eurooppa, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma. Rahoituksen suuntaaminen EU:n kilpailukyvyyn ja resilienssin vahvistamiseen on kannattavaa.

Suomi on ollut Horisontti-ohjelman nettosaaja. Suomalaiset yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut ovat pärjänneet avoimeen kilpailuun ja laatuun perustuvissa hankehauissa hyvin. Tähän samaan on mahdollisuus myös uuden kilpailukykyrahaston osalta.

Kilpailukykyrahaston rahoituksen jakoon liittyy vielä avoimia kysymyksiä. Suomen tuleekin neuvotteluiden jatkuessa varmistaa, että kilpailukykyrahasto perustuu parhaiden hankkeiden voittoon, avoimeen kilpailuun, laatuun, vaikuttavuuteen ja että rahoituksen kriteerit ovat teknologianeutraalit ja markkinaehtoisia tavoitteita tukevia.

KAUPPAKAMARI